

ALBARRIA

Ñe Patrik Shcipetar ne shékull
te 15-te.

SHÇIPERIA i dha Romes ñe pape :
Printsin Giovan Francesco Albani,
i tsili hipi ne fron me 1700 nen'
émer Kléménti i XI-te, é mbrétero
21 vjét. Kléménti i XI-te eshte ci dha
bulen *Unigenitus* mé te tsilen demnoj
jansénimin me 1713.

Si patrike te kishes lindoré ne Stamboll munt te kéne cene shume Shcipetare ; po historia perment vétém ñe : Nifonin. Ne ñe sere shkrimësh permi historie te mbréteries byzantiné te shtypura gercisht mé ñe perkthim latinisht, nde Bonne te Ghérmanies, nen' urdher te B. G. Niebuhr-it (*Corpus scriptorum historiae byzantinae*), ndodhén disa lajmé permi Nifonin ne vellim *Historia politiké é patrikoré é Stambollit*.

Ký shkrim nuke na trégon kur u-bé patrik Nifoni. Po duké cene sé na meson ce hipi ne patrikesie *pas Maksimit*, mundim t' a ghéjme kohen é Nifonit mé te léhte. Nene mbréterim te Sulltan Méhmétit ci mori Stambollin, kane cene nende patrike, — i nentti « Maksimos i dituri », « nene patrikesie te te tsilit vdie sulltan Méhméti ». Pas Sulltan Méhmétit hipi ne fron, me 1481, sulltan Bajazéti ; é nene mbréterim te ketij

vdie Maksimi, *i tsili patrikesoj ghashte vjét ghitherisht*. Pra, po te thomi sé Maksimi patrikesoj pése vjét nene sulltan Bajazétin, do t' i a kéte lene vendin Nifonit me 1486 ; ne cofte sé Maksimi ka cene patrik vétém mot-mot nene Bajazétin, Nifoni i zuri vendin me 1482. — Do mé thene, mé ce s' kam ne dore te tjéra burimé kerkimësh, mé kete liber te véte ce kam tani mundim te kuptojme sé Nifoni u-bé patrik ne ñe kohe jo mé pare sé 1482 é jo mé pastaj sé 1486.

Nifoni kish lindur ne Morée, é tsila ahéré ish (as historiaket gréke nuke kudzojne t' a mohojne) é populluar préj Shcipetaresh, sot mé te shumet te grékesuar. E ema é Nifonit ish « ñe zoñe gréke fisniké », i ati « ñe odshak shcipetar ». Ja fjalet é historiaket grék : « *Iton i patrídha tu apò tòn Pelopónnison igun apò tòn Moréan ; i mitéra tu Roméa evjenestáti, kè patéras tu árkhontás Alvanítis.* » (F. 128). Ghétke, ne ñe shkrim ci dukét é ñ' auktorit tjater, shohim sé i ati « ish ñe Shcipetar i pasur é i létruar. » (F. 58).

Ce djale, Nifoni desheronté vétémien, é shpéjt i lâ prinderit é tija é vajti n' Ajon Oros, ne murgeshtoré te « Pantokratorit », ku u-bé murk é mé pastaj édhé prift. Ndeñi ne kete murgeshtoré

shume vjët, — kur goditi ce vdic métropolit i Sélanikut. U-mbluathne prane métropoje, pas zakonit, te ghithe ipëshkevit é Sélanikut, kléri, pareasia é atij vendi édhé populli, é mé ñe zë zghuathne per métropolit Nifonin. Der-guan pastaj n' Ajon Oros disa burra é prifteriñ nder më te miret.

Kur i vane é é kerkuan per kryéprift, duké cene sé émeri i tij ish perhapur ane mb' ane te vendit, — Nifoni s' déshi t' i ndeghoje, é te dale nga mur-geshtoria. Po te paret é tija é shtren-guan te bindét (1) per te mire te popul-lit, é ashtu Nifoni u-nis é vaté ne Séla-nik ku u-prit mé ndér é ndeñi shume vjët si métropolit. Me ne funt, si vdic Maksimi, Nifonin é zghuathne édhé patrik.

Mjérisht, thote historiaku grék, zillet édhé intigrat é ñéresvé réth é rotull tij s' é lejin te cétte Shcipetarin. Ñe Grék nga Trébizundi, i cuajtur Amirutsis, i tsili kishé armicesie te madhé kundre patrikut, me ne funt ghéti sé si « t' a vjélle hélmin ce kish ne bark te tij » (eksérase to farmáci opû íkhen is tin cilian tu, katà tû patriárkhu) : I hodhi per faj Nifonit deshminin é réne te tré prifternvé gréke. Sulltani te tré prifternvé dha urdher t' u-pritét hunda, sa per Ni-fonin é ndzori nga patrikesia é é dboj nga Stambolli. Sulltani dha édhé urdher te mblidhén te zghédhin ñe patrik te ri, é sé kush te flase mé Nifonin do te

(1) Fiala *bindém* eshte shpësh shkaku i ch' do faresh « quid-pro-quod » nder né ; sé Géget é marin per « s'étonner, s'émerveiller », é Tos-ker per « obéir ». Ketu é perdorim toskerisht.

mvaréj. Gréket zghuathne Dionisin, i tsili kish cene patrik édhé nene mbréte-rim te Sulltan Méhmétit po kish cene shtrenguar te hicét sé é kishin plagosur ne zemre « duké i thene *chpifas sé ish réthprére* (2) » (sic ! « dhià tin ádhikon sikofantían, opû tû ipan óti ñe koménos » F. 132).

Dionisi ndeñi dy vjët é disa muaj é u-hoc prape, vétiu, per te hyre ne ñe murgeshtoré.

Pas Dionisit, u-zghuath patrik mé-tropolit i Sérézit Manasiu, nen' émer Máksimos, i tsili ndeñi ghashte vjët ; pastaj é dbuan Gréket é zghuathne rishtas Nifonin.

Eshte per te vene 'ré rasa ce Nifoni u-zghuath ce te dy héret pas ñe prtriku te cuajtur Maksim, dhé ce te dy Maksi-met si patrikesuan ghashte vjët. Héren é dyte, Nifoni cendroj ne patrikesie mot-mot, édhé per se dyti é ndzuarne mé turbillimé é ngatrrésa te shuma.

Nifoni ish burre i létruar, i mentshur, fjale-ndzéhte é mé zakoné te ceruara.

Dy vjërsha Shcipé te Shékullit XVII.

NE « Cuneus Prophetarum » te Bog-danit, te shtypur shcip é italisht, me 1685 ne Padove é, per te dyten hére, me 1691 ne Vénédik, ndo-dhén édhé dy vjërsha.

(2) Réthprésjé eshte fjal' é Kristoforidhit per fr. *circumcision*, arab. *sunnét*.

